

2. Совершенствование технологии выпечной обработки стали на установки ковш-печь / *И. В. Деревянченко, О. Л. Кучеренко, А. В. Гальченко и др.* // *Сталь*. – 1999. – № 7. – С. 30–32.

3. *Бондарь В. И.* Некоторые особенности технологии обработки конвертерной стали в ковше твердыми шлакообразующими смесями на основе извести / *В. И. Бондарь, С. Л. Макуров, И. Н. Костыря* // *Вісник Приазов. держ. техн. ун-ту : зб. наук. праць / ПДТУ*. - Маріуполь, 2010. - Вип. 21. - С. 31-35. - (Серія : Технічні науки).

УДК 669.184

В.С. Богушевський, Ю.І. Сирбу, В.В. Пономаренко

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ

БАЛАНСОВА МОДЕЛЬ КОНВЕРТЕРНОЇ ПЛАВКИ

Представлена модель конвертерної плавки, що включає чотири рівняння: баланс кисню, температури у ванні конвертера, на рівні горловини і в газозоді. Наведено перелік додаткових параметрів, що необхідно вимірювати для функціонування моделі.

Процеси нагрівання металу, первинного і вторинного окиснення домішок в ванні конвертера знаходяться в тісному взаємозв'язку. Саме окиснення домішок приводить до підвищення температури ванни, а, в свою чергу, температурні умови впливають на розподілення дуття на реакції окиснення [1]. Розгляд цих процесів у взаємозв'язку дозволяє збільшити точність контролю основних параметрів ванни конвертера. При цьому виявляється, що кількість вимірювальних параметрів, що характеризують процеси у ванні конвертера, є явно недостатньою. Для вирішення системи рівнянь до датчиків контролю тиску газу, що відходить з конвертера, в перехідному газозоді, температури факела полум'я в під'ємному газозоді, температурного перепаду води, що охолоджує кесон, і витрати кисневого дуття додаються датчики контролю температури газу в перехідному газозоді, розрідження у нижній площині кесона, витрати води, що охолоджує кесон, і температурного лінійного подовження екранних труб під'ємного газозоду по ходу продувки.

Швидкість зневуглицювання ванни через об'ємну витрату кисневого дуття:

$$\frac{dm_C}{d\tau} = 10^{-2} \times m_{\text{ч}} \frac{dC}{d\tau} = 10^{-3} \frac{2 \times 12}{22,4} \left[V \gamma_1 (1 - \gamma_2) - 10^3 (1 - \gamma_{\text{CO}}) \frac{dm_C}{d\tau} \times \frac{22,4}{2 \times 12} - 10^3 \frac{dm_{\text{Fe}}}{d\tau} \times \frac{22,4}{2 \times 56} - \sum V_R \right] \quad (1)$$

де $\frac{dm_C}{d\tau}$ – масова швидкість зневуглецювання ванни, т/хв.; $m_{\text{ч}}$ – маса чавуна на плавку, т; $\frac{dC}{d\tau}$ – швидкість зневуглецювання ванни, %/хв.; V – об’ємна витрата дуття, м³/хв.; γ_1 – коефіцієнт, чистоти дуття; $\gamma_2 = 0,01$ – коефіцієнт, втрат дуття; γ_{CO} – масова частка вуглецю ванни, що окиснюється до CO в порожнині конвертера; $\frac{dm_{\text{Fe}}}{d\tau}$ – масова швидкість окиснення заліза ванни, т/хв.; $\sum V_R$ – об’ємна витрата дуття для окиснення домішок чавуна, м³/хв.

Зміна температури ванни в динаміці по ходу продувки дорівнює

$$c_{m_{\text{ч}}} \frac{dt}{d\tau} = Q_{\text{CO}} \frac{dm_C}{d\tau} + (Q_{\text{CO}_2} - Q_{\text{CO}}) (1 - \gamma_{\text{CO}}) \frac{dm_C}{d\tau} \gamma_3 + Q_{\text{Fe}} \frac{dm_{\text{Fe}}}{d\tau} - \frac{60}{10^3} [q_{\text{л}}(\Psi) + q_{\text{а.с}} - \sum q_R + \sum q_i] \quad (2)$$

де c – середня питома теплоємність рідкого металу, що за середньої за продувку температурі дорівнює 0,88 кДж/(кг·К); $\frac{dt}{d\tau}$ – швидкість зміни температури ванни, К/хв.; Q_{CO} , Q_{CO_2} , Q_{Fe} – питомі нестандартні теплові ефекти хімічних реакцій утворення відповідних оксидів вуглецю і заліза в робочому просторі конвертера за стандартної температури газоподібного кисню, кДж/кг елемента, що окиснюється; γ_3 – коефіцієнт використання ванною теплоти від допалювання CO до CO₂ в порожнині конвертера, що дорівнює 0,7; $q_{\text{л}}(\Psi)$ – потужність, що витрачається на нагрівання і розплавлення брухту виду (Ψ) по ходу продувки, кВт; $q_{\text{а.с}}$ – тепловий потік, що обумовлений втратою на нагрівання активного шару футерівки конвертера по ходу продувки, кВт; $\sum q_R$ – сумарна потужність тепловиділення по ходу продувки при окисненні домішок чавуна, кВт; $\sum q_i$ – сумарні втрати потужності на засвоєння добавок, кВт.

Система рівнянь також включає рівняння теплового балансу на рівні горловини конвертера і в перехідному газоході [2]. Вирішення системи дозволяє безперервно визначати швидкість зневуглецювання, зміни температури ванни, окиснення заліза і ступінь допалювання CO до CO₂ у ванні конвертера.

Експериментальна перевірка динамічної моделі показала задовільне відображення процесів, що проходять у ванні конвертера. Середнє квадратичне відхилення становило: по швидкості зневуглецювання 0,0078 %/хв., по температурі 10,6 °С, вмісту кисню заліза 0,82 %, ступеня допалювання 0,026.

Література

1. Основи металургійного виробництва металів і сплавів: Підручник / [Д.Ф.Чернега, В.С.Богушевський, Ю.Я.Готвянський та ін.]; За ред. Д.Ф.Чернеги, Ю.Я.Готвянського. – К.: Вища школа, 2006. – 503 с.
2. Керування киснево-конвертерною плавкою в замкненому режимі / В.С.Богушевський, С.В.Жук, Є.К.Бондаренко, О.О.Капусняк // Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2014. – № 5. – С. 76 – 83.

УДК 669.14.018.8:621.746.58

Б. М. Бойченко¹, Е. В. Синегин¹, Sergiy Boichenko²

1 – Национальная металлургическая академия Украины, Днепр

2 – ThyssenKrupp Presta TechCenter AG, Німеччина

РЕЖИМ НАГРЕВА ПРОМЕЖУТОЧНОГО КОВША МНЛЗ И СОДЕРЖАНИЕ ВОДОРОДА В ФЛОКЕНОЧУВСТВИТЕЛЬНЫХ СТАЛЯХ

Можно считать доказанным [1], что отбраковка по флокенам непрерывнолитой флокеночувствительной металлопродукции из первых плавов серий «плавка на плавку» является следствием значимого водородосодержания футеровки промковша после ремонта его перед новой серией.

Водород в огнеупорах футеровки содержится в растворённом состоянии и в порах, капиллярах в виде свободной и химически связанной влаги, его концентрация резко снижалась при повышении температуры рабочего слоя стенок и днища промковша.

При сушке обычного для мировой практики [2] торкретслоя могут возникнуть проблемы, когда испаряющаяся химически связанная и содержащаяся в порах огнеупора влага не успеет удалиться через свободную поверхность. Это вызовет повышение давления внутри слоя, что может привести к его растрескиванию и уменьшению срока службы, а также может возникнуть «вспучивание» рабочего слоя и отделение его от основного арматурного. Поэтому при решении поставленной задачи исследовали влияние параметров рабочего слоя, могущих уменьшать содержание [H] в стали, на максимальное давление испаряющейся влаги внутри слоя в процессе сушки.

Проследили за влиянием: повышения температуры бетонных стенки и дна промковша (вариант №1); уменьшения толщины слоя торкрет-массы (вариант №2);